

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de vaste commissie
voor Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20018
2500 EA 'S-Gravenhage

Datum: 4 september 2018
Ons Kenmerk: 2018/PH/mv/047
Onderwerp: AO Ruimtevaart op 12 september 2018

Geachte leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat,

In de duinen van Noordwijk ligt één van de best verborgen parels van de Nederlandse kenniseconomie. Het European Space Research and Technology Centre (ESTEC) is het technisch hart van de Europese ruimtevaartorganisatie (ESA), huisvest ruim 2.800 medewerkers en ontvangt jaarlijks 100.000 ruimtevaartspecialisten uit de hele wereld. Alle satellieten uit het Europese ruimtevaartprogramma worden voor hun lancering in Noordwijk getest, waarna zij zorgen dat onze navigatiesystemen en mobiele telefoons goed werken, we nauwkeurige weersvoorspellingen kunnen doen en we onze grenscontroles kunnen verbeteren. Ook zorgt ruimtevaart voor veilige communicatie en voorziet het in satellietdata voor efficiënt waterbeheer en innovatieve landbouw.

Ruimtevaart is op meerdere terreinen van grote waarde voor Nederland en krijgt steeds meer invloed op alle aspecten van ons leven. Satelliettechnologie en een excellente satellietinfrastructuur zijn basisvoorwaarden voor een high-tech economie en onmisbaar voor het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen als klimaatverandering.

In dit kader is FME, dat ruim 2.200 bedrijven vertegenwoordigt in de technologische industrie, verheugd dat uw commissie op 12 september specifiek met de staatssecretaris spreekt over ruimtevaart. Ook is FME tevreden dat ESA-ESTEC is genoemd in het regeerakkoord met betrekking tot de regionale envelop. Nederland moet echter meer doen om mondiaal bij te blijven en haar ruimtevaartpotentieel te verzilveren. De internationale markt voor ruimtevaart expandeert snel. Daarnaast zijn er exponentiële ontwikkelingen op het gebied van data en communicatie waarbij Nederland moet aanhaken. Een zelschepende ruimtevaartindustrie en zelfstandige toegang tot de ruimte zijn in een onzekere wereld van groot geopolitiek en strategisch belang. Voor het AO Ruimtevaart op 12 september doet FME derhalve een oproep om snel stappen te zetten om zodoende beleid en financiële middelen bij te kunnen stellen vóór de ESA ministersconferentie van december 2019. Wij vragen u de volgende punten mee te nemen in uw voorbereiding op het debat:

- *Een structureel hoger investeringsniveau in goed overleg met de ruimtevaartsector.*
- *Ruimtevaart is bij uitstek sectordoorsnijdend en vergt een multi-departementale benadering.*

Toelichting:

1) Een structureel hoger investeringsniveau.

Nederland is thuisland van het hoofdinstituut van ESA en behoort op een aantal belangrijke ruimtevaartterreinen tot de wereldtop (onder andere instrumentarium voor het meten van luchtkwaliteit (Tropomi) en zonnepanelen voor satellieten en ruimtevaartuigen). Het maakt deze status echter niet waar als het gaat om ruimtevaart-investeringen. Nederland heeft qua omvang de zesde economie van alle ESA-lidstaten en zou daarom 4,53% van het totale ESA-BNP moeten bijdragen aan de optionele technologieprogramma's, maar tijdens de ESA-Ministersvergadering in 2016 werd slechts voor 1,74% toegezegd. Daarmee investeerde Nederland relatief weinig (18^e van de 22 lidstaten). Dit dreigt Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen op achterstand te zetten, zowel in de ESA-programma's zelf als ook in het voorsorteren op de groeiende internationale markt.

Nederland moet waken voor *free rider*-gedrag. De wereldeconomie staat op de drempel van een nieuw industrieel tijdperk en ruimtevaart levert mede cruciale technologieën die de basis vormen voor toekomstig verdienvermogen en defensiecapaciteit. In 2016 investeerden de 22 ESA-lidstaten (plus de geassocieerde lidstaten Canada en Slovenië) gezamenlijk 10,3 miljard euro. China, dat zich mondiaal steeds assertiever opstelt en de eigen budgetten voor defensie en ruimtevaart in hoog tempo opschroeft, spendeerde dat bedrag in dollars *per* jaar en bleef daarmee nog ver achter bij de Verenigde Staten (\$47,5 miljard), dat op presidentieel niveau de ambitie heeft uitgesproken om een ruimteleger op te bouwen.

Nederland moet niet voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten en daarmee haar ruimtevaartsector groeikansen ontnemen. FME bepleit de Nederlandse investeringen in de ruimtevaart structureel te verhogen zodat ons land niet achterop raakt bij andere ESA-lidstaten.

2) Een multi-departementale benadering.

Technologische kennis uit de ruimtevaart heeft een grote waarde voor een groeiend aantal sectoren (telecom, klimaat, landbouw, transport, veiligheid, defensie etc.) en voor een brede waaier aan kennisinstellingen (van het KNMI tot TNO). Satellieten genereren data die niet alleen de grondstof vormen voor expansie in allerlei (top)sectoren, maar tevens een cruciale bijdrage leveren aan het in kaart brengen en het oplossen van maatschappelijke problemen. Ruimtevaart heeft een sterk sectordoorsnijdend en multi-departementaal karakter. Dit brengt voor de betrokken ministeries ook een gedeelde verantwoordelijkheid met zich mee om coherent beleid te voeren en gezamenlijk voldoende investeringen op te brengen om de ruimtevaartsector in Nederland te versterken. Dit sluit ook goed aan bij de missiegedreven benadering uit het nieuwe topsectorenbeleid.

Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat blijft het leidende beleidsdepartement op ruimtevaartbeleid, maar FME bepleit dat de staatssecretaris haar reeds bestaande coördinerende rol steviger ter hand neemt om met de betrokken ministeries te komen tot extra ruimtevaartfinanciering.

Ter afsluiting

FME is graag bereid om bovenstaande schriftelijk of mondeling nader toe te lichten. U kunt hiervoor contact opnemen met Lianne Raap, Public Affairs FME (lianne.raap@fme.nl of 06 – 44890798).

Met vriendelijke groeten,

Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink
Voorzitter